

Bristen på hästar blir

Hästbrist, brist på starttillfällen, dubbla saxbanor eller morgontrav? Svaret är att STC med sitt dotterbolag ATG bör analysera förutsättningarna innan de kommer med populistiska uttalanden.

Vi står inför början på en hästbrist som kommer att vara katastrofal för travsporten och dess fortbestånd.

Enligt STC/ATG-plan skall det per dag köras en V65/V75-bana med motsvarande tolv lopp, en saxbana med tio lopp och en lunchbana med fem lopp. Det är tillsammans 27 lopp.

Till detta tillkommer banor som inte ingår i det planerade riksspelet motsvarande minst tre lopp om dagen.

I varje lopp kan vi anta att vi har tolv hästar, det vill säga 360 starttillfällen per dag, vilket gör cirka 130 000 starttillfällen per år. Om vi har bort 15 000 av dem (galoppens och kallblodens andel) kvarstår 105 000 starttillfällen för varmbloden. Idag finns det cirka 10 000 starthästar.

Det skulle innebära att varje häst ges i genomsnitt 10,5 starttillfällen per år, men en statistisk prognos visar att det inte kommer att vara fler än 65 000 utnyttjade starttillfällen år 2012 och med stor säkerhet inte fler än 54 000 år 2018.

Problemet är tvåfaldigt. För det första ger framtiden avsevärt lägre antal hästar som föds och kommer till start. Dessutom blir det lägre startfrekvens för dessa hästar, motsvarande en minskning på åtta procent från år 2001.

Det är ett resultat av:

- Längre karenstider efter att hästarna har behandlats av veterinär. Detta ger en dubbelverkan: effekt eftersom längre frånvaro också avspeglar sig i längre uppträning.
- Förändrade anmälningsregler som i realiteten omöjliggör halvrädd, samt gör tränarna försiktigare med unghästar när det är mörkeranmälan.

• Hårdare konkurrens, som får uttryck i att en häst måste vara mycket mera vältränad och på topp för att kunna tävla. Detta står i stark kontrast till utvecklingen hos tränarna och dess per-

sonal, där det moderna samhället har minskat arbetstiden.

- Den starkt ökade kostnaden för att transportera hästar har minskat upptagningsradien för en häst.
- Genomsnittligt sämre tränarkår som en följd av att de mellan stora tränarna har mer eller mindre försvunnit till förmån för amatörlicensierade tränare.

Även om minskad startfrekvens är allvarlig och ett obearbetat problem, så framstår det dock som

ett litet sådant i framtiden när man börjar analysera hästbeståndet (det vill säga andelen hästar som föds och kommer till start) och utvecklingen av det.

2001 föddes och registrerades 4 842 hästar. Det var inget toppår, men väl representativt för de tio åren som föregick millennieskiftet. I år föds och registreras cirka 3 250 varmblod. Endast 48 procent av dessa kommer att starta, det vill säga bara cirka 60 procent av antalet hästar födda 2001 som startar.

För att åskådliggöra problemet pedagogiskt så skapar vi ett begrepp som vi kallar "hästbas". Det är alla hästar i startbar ålder, det vill säga hingstar mellan två och tolv år samt ston mellan två och tio år. Hänsyn tas inte import, slakt, avel etcetera, utan det antas att det jämnar ut sig över åren.

Hästbasen var 48 311 hästar 2001. I år är den 43 984 – en minskning av beståndet med nio procent. 2012 kommer hästbasen att vara 37 240 hästar, en minskning av beståndet med 23 procent sedan 2001 och med 15,5 procent om 2008 används som bas.

2001 startade 23,1 procent av travarna i hästbasen, vilket motsvarar 11 141 hästar. Andelen startande utifrån hästbasen har fram till 2008 sjunkit med 22,8 procent, eller 10 028 hästar. Om vi antar (vilket är rimligt) att andelen startande hästar förhåller sig konstant till 2012 kommer vi då att ha 8 491 startande.

För att knyta an till ATG:s totoplan behövs ju 105 000 starter för att ha tolv hästar i loppen. 2001 var snittet 10,7 hästar per lopp (vilket motsvarar tolv hästar in-förda i programmet). I år kommer det att vara 8,8 hästar per

lopp (9,8 i programmet) och 2012 kommer det att vara 7,5 hästar som startar i ett genomsnittligt lopp (8,3 i programmet).

Det tråkiga med denna analys är att det inte går att påverka utfallet förrän 2013. Hästarna som börjar tävla 2009 och 2010 är redan födda, 2011-debutanterna är redan seminerade och de som tar banan i besittning från 2012 redan planerade. Och 2013 är det en lång uppförsbacke efter flera år av för liten nativitet.

Om det antas att ingenting görs och att betäckningssituationen är konstant från dagens läge kommer år 2018, det vill säga om tio år, det endast att finnas 7 000 startande hästar som gör 54 000 starter, vilket är 63 procent av 2001 nivå och 70 procent av dagens nivå. För ATG skulle det innebära 6,1 hästar per lopp (6,8 i programmet).

Om jag vore chef på STC:s dotterbolag ATG skulle jag sätta morgonkaffet i vrångstruben när jag insåg konsekvensen, och naturligtvis fråga mig själv varför inte vi (ATG) har gjort en motsvarande analys? Samma fråga bör samtliga styrelsemedlemmar ställa sig.

Vore jag chef på STC eller satt i dess styrelse skulle jag ifrågasätta mitt uppdrag och konstruktion av organisationen. Den här strategiska analysen är ju något STC skulle ha gjort för flera år sedan.

Eller är det så att man har gjort analysen, men av populistiska skäl inte torgfört den?

Vad jag ovan redovisat är en vanlig planeringsmodell som tillämpas i de flesta kommersiella verksamheter.

Snabbt kommer ett antal förslag med olika åtgärder för att råda bot på hästbristen:

Stimulera uppfödning av hästar via premiepengar och uppfödningsspengar. Åtgärderna är tveksamma på lång sikt eftersom det saknas slutkonsumenter, det vill säga hästägare, och uppfödarna har redan dragit ner för det inte finns avsättning för deras produkter. Den aritmetiska genomsnittsåldern för en hästägare har ökat med åtta år och sju månader de senaste tio åren.

Premiera längre tävlande för befintliga hästar vilket får till följd av att pinan förlängs genom dålig sport (läs: underhållning) och samtidigt kommer djurskyddsvännerna att börja höja rösten.

Gå till staten och tigg om att få tillbaka toloskattpengar. Även om staten skulle ge tillbaka alla skattepengar från totalisatorn till travet, så skulle det endast täcka 35 procent av hästsportens aggregerade underskott som hästägarna betalar.

Konsekvensen – eller bättre uttryckt; slutresultatet – är att travet kommer att marginaliseras i det moderna spel- och nöjesutbudet om man inte vidtar konkreta åtgärder som säkerställer travsporten på lång sikt. Om några år finns endast 8 500 hästar och med en frekvens på 7,7 starter per år kommer dotterbolaget ATG att få problem med sina spelintäkter, och sporten lär inte kunna ta koncernbidrag i den utsträckning som görs idag.

Görs ingenting anpassar sig travet efterhand till de nya villkoren, några utredningar ytterligare kommer och mål formuleras utan att peka med handen. Rekommendationen är att travet förstår sin situation, applicerar ett marknadssekonomiskt tänkande och inser den centrala rollen hästägarna har och lyfter upp dem i värdekedjan.

Man bör snarast internationalisera ATG för att få tillgång till mera produktionsresurser, men också för att utveckla marknaden.

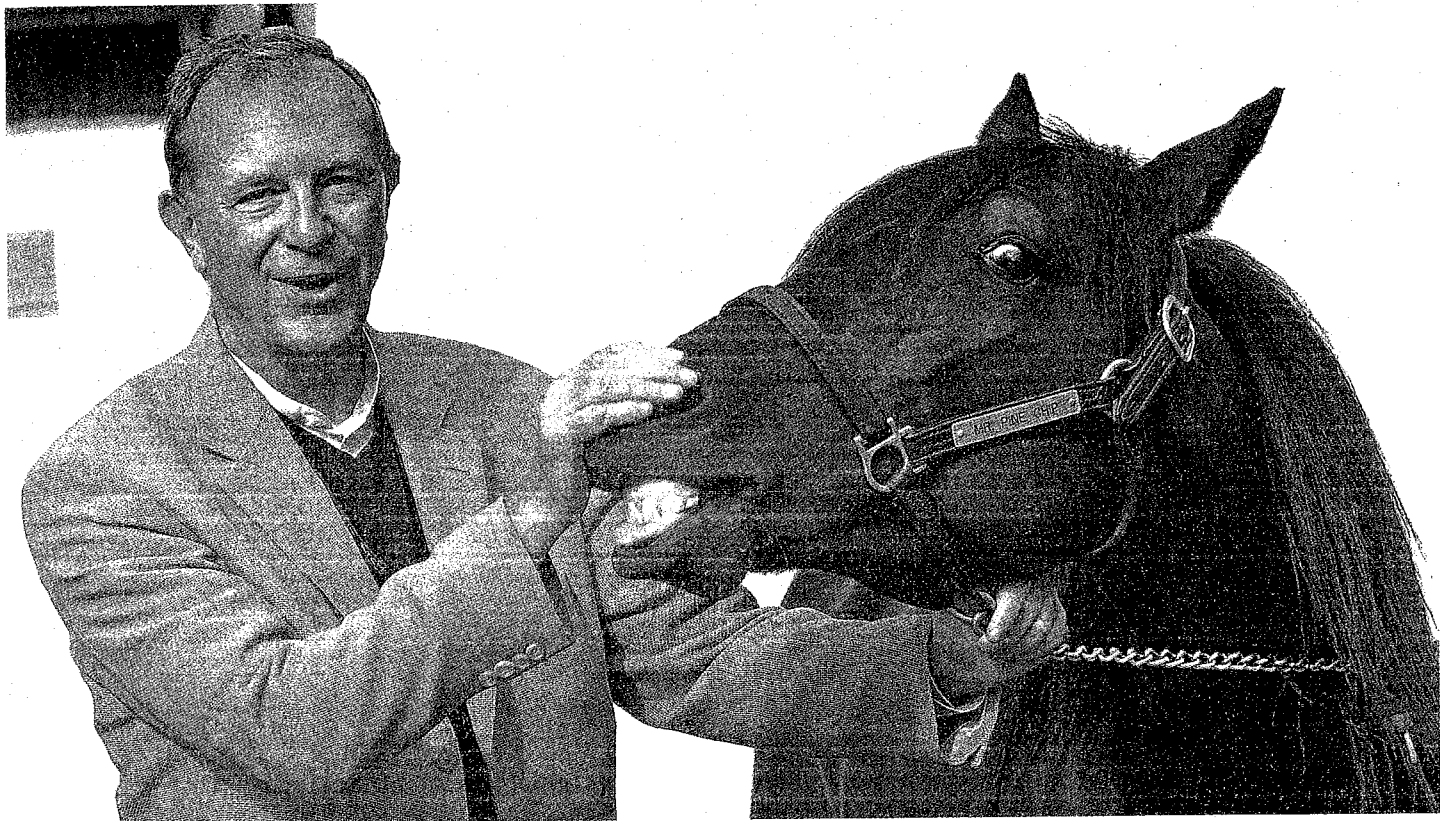
Man bör definiera begreppsåsom:

- hästar är produktionsmaterial/rörliga kostnader
- banorna är produktionsresurser/fasta kostnader
- hästägarna är primärkunder/leverantörer/sponsorer
- uppfödarna är leverantörer
- travtränarna är outsourcade produktionsresurser
- veterinärer är underleverantörer
- hästtransportbolagen är underleverantörer
- Trav och Galoppnonden är vårt dotterbolag
- ATG är vårt dotterbolag

Mats Gabrielson

travets stora problem

Storhästägaren, uppfödaren, hingstägaren och företagaren Mats Gabriellsson har räknat på hästbeståndet i Sverige i framtiden och fått fram dystra siffror när det gäller möjligheten till stora startfält och fyllda lopp.

Foto: CLAES KÄRRSTRAND

Hästpopulation varmblod - kull för kull

År	Alder	Hästar	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001
1989	19	5 862																	2 931	2 931
1990	18	5 886																2 943	2 943	
1991	17	5 844																2 922	2 922	5 844
1992	16	5 058															2 529	2 529	5 058	5 058
1993	15	4 284															2 142	2 142	4 284	4 284
1994	14	3 959														1 980	1 980	3 959	3 959	3 959
1995	13	4 128												2 064	2 064	4 128	4 128	4 128	4 128	4 128
1996	12	4 423											2 212	2 212	4 423	4 423	4 423	4 423	4 423	4 423
1997	11	4 688										2 344	2 344	4 688	4 688	4 688	4 688	4 688	4 688	4 688
1998	10	4 990									2 495	2 495	4 990	4 990	4 990	4 990	4 990	4 990	4 990	4 990
1999	9	5 063							2 532	2 532	5 063	5 063	5 063	5 063	5 063	5 063	5 063	5 063	5 063	5 063
2000	8	4 885						2 443	2 443	4 885	4 885	4 885	4 885	4 885	4 885	4 885	4 885	4 885	4 885	4 885
2001	7	4 842					2 421	2 421	4 842	4 842	4 842	4 842	4 842	4 842	4 842	4 842	4 842	4 842	4 842	4 842
2002	6	4 550				2 275	2 275	4 550	4 550	4 550	4 550	4 550	4 550	4 550	4 550	4 550	4 550	4 550	4 550	4 550
2003	5	4 181			2 091	2 091	4 181	4 181	4 181	4 181	4 181	4 181	4 181	4 181	4 181	4 181	4 181	4 181	4 181	4 181
2004	4	3 982		1 991	1 991	3 982	3 982	3 982	3 982	3 982	3 982	3 982	3 982	3 982	3 982	3 982	3 982	3 982	3 982	3 982
2005	3	3 667		1 834	1 834	3 667	3 667	3 667	3 667	3 667	3 667	3 667	3 667	3 667	3 667	3 667	3 667	3 667	3 667	3 667
2006	2	3 268	1 634	1 634	3 268	3 268	3 268	3 268	3 268	3 268	3 268	3 268	3 268	3 268	3 268	3 268	3 268	3 268	3 268	3 268
2007	1	3 356	1 678	3 356	3 356	3 356	3 356	3 356	3 356	3 356	3 356	3 356	3 356	3 356	3 356	3 356	3 356	3 356	3 356	3 356
2008	0	3 273	3 273	3 273	3 273	3 273	3 273	3 273	3 273	3 273	3 273	3 273	3 273	3 273	3 273	3 273	3 273	3 273	3 273	3 273
2009	-1	3 100	3 100	3 100	3 100	3 100	3 100	3 100	3 100	3 100	3 100	3 100	3 100	3 100	3 100	3 100	3 100	3 100	3 100	3 100
2010	-2	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000
2011	-3	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000
2012	-4	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000
2013	-5	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000
2014	-6	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000
2015	-7	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000
2016	-8	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000
Hästbas			30 685	31 196	31 821	32 745	34 011	35 523	37 240	39 193	41 030	42 633	43 984	45 124	45 648	45 872	46 199	46 713	47 343	48 311
Jämfört med 2001			63,5%	64,6%	65,9%	67,8%	70,4%	73,5%	77,1%	81,1%	84,9%	88,2%	91,0%	93,4%	94,5%	95,0%	95,6%	96,7%	98,0%	100%
Startande hästar			6 996	7 113	7 255	7 466	7 755	8 099	8 491	8 936	9 355	9 720	10 028	10 310	10 689	11 001	11 215	11 300	11 117	11 141
Andel av hästbas			22,8%	22,8%	22,8%	22,8%	22,8%	22,8%	22,8%	22,8%	22,8%	22,8%	22,8%	22,8%	23,4%	24,0%	24,3%	24,2%	23,5%	23,1%
Jämfört med 2001			63%	64%	65%	67%	70%	73%	76%	80%	84%	87%	90%	93%	96%	99%	101%	101%	100%	100%
Antal starter			54 005	54 905	56 005	57 631	59 860	62 520	65 543	68 979	72 213	75 034	77 411	79 377	82 115	85 102	86 414	90 607	90 691	93 131
Startar per häst i bas			1,76	1,76	1,76	1,76	1,76	1,76	1,76	1,76	1,76	1,76	1,76	1,76	1,80	1,86	1,87	1,94	1,92	1,93
Jämfört med 2001			58%	59%	60%	62%	64%	67%	70%	74%	78%	81%	83%	85%	88%	91%	93%	97%	97%	100%
Startar per startande			7,70	7,70	7,70	7,70	7,70	7,70	7,70	7,70	7,70	7,70	7,70	7,70	7,58	7,74	7,71	8,02	8,16	8,36